Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШИНАРА, 31 АВГУСТ, 1982 ШУ. ◆ № 104 (8670). ◆ Мах 3 кеп.

КОСМИЧЕСКИ НИКЪ БАЬ БАЬННАБ

ЛЕОНИД ПОПОВ, АЛЕКСАНДР СЕРЕБРОВ, СВЕТЛАНА САВИЦКАЯ ЛАЬТТА БЕССАБ

ТАСС ХОАМ

1982 шера 27 августа москосан хана 19 сахьата 04 минута яьлча «Салют-7» — «Союз Т-5» — «Союз Т-7» яхача Іилма-тохкама комплекса тІа тохкамийн экспериментийн программа чакхъяьккхачул тІехьагІа Лаьтта бессаб космонавташ Леонид Попов, Александр Серебров, Светлана Савицкая. «Салют-7» яхача станце тІа дІахо болх беш ба космонавташ Анатолий Березовой, Валентин Лебедев.

Іобоссаеш йоли «Союз Т-5» яхача космически кема аппарат Іохайнна Советски Союза територе тІа шийна бейтальыча районе город Аркалыка къулбеседа-малхбоалехьа 70 километре. Лаьтта Іобессачул тІехьагІа могшал дика я новкъостий Попова, Сереброва, Савицкай.

Лаьтта Іоснай «Салют-7» яхача станце тІа кхаь бетта никъ беча хана керттерча экипаже а цхьаьн болх беш пхе космонавтах латтача экипаже а даьча тохкамийн экспериментийн материалаш.

Космонавташа сурташ даьхад Лаьтта тІехеин Дунен океана акваторен къаьст-къаьстача районий, массехк техническая эксперимент чакхъяьккхай. Никъ беча юкъагІа дІахо а астрофизически геофизически эксперименташ яьй советски, чехословацки, французски аппаратурах пайда а эцаш. Бокхача доархІаме и дозал доацача хьалашка, тІехцІена биологически активни веществаш хьаяра методаш шаьрьйир дукха дукхьашха станце тІа яь биотехнологически эксперименташ.

Экипаже даьча балхий программана юкъе тоъал йоаккха моттиг дІалоац медико-биологически тохкамаша. хІаьта уж бахьан долаш дукха керда Іилман информаци хьакхаьчай. Космически наькъа фактораша еча воздействе Іехалсагех мелача сагех организма болх башха хувцабенна моттиг гучальйнаць.

Дуккьашка болх беш кхалсаг - космонавт а йолаш экипажа никъ толаме чакхбалар — даймехка космонавтика керда сийрда оагІув. Никъ беча юкъагІа хьагульача данисех пайда эцаргба Іилман чалкъа боахамеи тайп-тайпарча доанъой гІулакха а хІаьта ниттта пилоташ тІа а болаш космически наькъаш дара гІулакх дІахо дегІадоаладара а.

«СОЮЗ Т-7» ЯХАЧА КОСМИЧЕСКИ КЕМА ЭКИПАЖ — ЭКИПАЖА КОМАНДИР, СССР ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ, СОВЕТСКИ СОЮЗА ШОЗЗА ТУРПАЛ ЛЕОНИД ИВАНОВИЧ ПОПОВ (ЮКЪЕРА ВАР), КОСМОНАВТ - ТОХКАМХО СВЕТЛАНА ЕВГЕНЬЕВНА САВИЦКАЯ, БОРТ - ИНЖЕНЕР АЛЕКСАНДР АЛЕКСАНДРОВИЧ СЕРЕБРОВ.

А. ПУШКАРЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

К Х А Ч А Н П Р О Г Р А М М А К Х О А Ч А Ш Ъ Е Ш

ХЬАЙБАШ МЕЦА ДУСАРГДАЦ

Доккхийн кагийн 1200 бежан да Урус-Мартановски района «Труд» совхозе леладеш, царех 360 етт ба. Во дац цу боахама хьайбаш леладераша укх шера гойта хьокхамаш. Масала, хІара дийнахьа пачхахьалкхенна дІалу 2200 килограмм шура. Из я соахка укх хана дийнахьа йохкаш хиллачул 700 килограмм дукхагІа. ХІаьта а шоашта карагІдаьннарох кхоачамбаь Іе дага бац цу боахама къахьегамхой.

— КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленумо тІайннача Кхачан программо дІадех хьайбай продукци дукхагІа йиккхара хаддаша йоакхо е. ХІаьта из гІулакх толаме чакхдаккхара балха керда резерваш юкъекхувла еза. Уж тха йолаш я. Масала хьайбаш кхабара болх кхы тІа а тоабеш, доахана лучаоанъара юкъе шурий хьоалал алсамйоаккхаш дар дукхагІа - толийта торонаш я. Царех пайда эцара чотах хІара дийнахьа пачхахьалкхенна дІалуш йола шура гаргарча хана 2600 килограммага дІакхачийта лаьрхІад тха хьайбаш леладераша. Пачхахьалкхенна шура йохкара шие бетта план хийцаш кхоачашъе вІаштІехьдоайтаргза цу гІулакхо, — йоах совхоза директора Умалатова Сайд-Іале.

ЛаьрхІар боахама хьайбаш леладераша кхоачашдергхиларах теша йиш йолаш да. ХІана аьлча тІеххьарча хана хІара дийнахьа тІаккхеташ я боахангара йоакхха шура, дегІайоагІаш я цуй хьоанал а. Масала, август хьатІахкхоачаш из 3,64 процент хиннае цу бетта 25 дийнахьа 3,71 процент яр.

Умалатова яххача тайпара пачхахьалкхенна шура дІадахара планаш толаме кхоачашъе совхоза коллектива йоккха новкъостал ду Алхазурово яхача юрта бахача пара. Дукха шура йохи цар совхозага. Цуй аргІагІа боахама кулгалхоша ялатаца, доакъарна Іаланбу баха нах. боахаме чІоагІа эша наггахьа мара кора ца доагІа товар эца новкъостал ду, и. кхы дІ.

Тиъань цаІ доярна я цу боахаме къахьегаш. Хьалхашка латтача декхарех толаме доар хІабу царех дукхагІбараш. ХІаьта массарел дикагІа болх бу доаркаша: Бицилаева Абдатас, Хаджиева Баяитас, Висаева Баяитас. Социалистически яхье хьалхара кхо моттиг цар дІалоад.

Доаркай звеношта юкъе ьаркача яхье хьалха я Бицилаева Абдата кулгалдеш йола комсомольско - кагирхой яр. Лоацача юкъа ахи центнер лакхйир цо пачхьалкхенна дІалу шура.

— Цу толамга кхаьчар тхо дукхьала хьайбаш кхоабилга тоадара чотах, — йоах Бицилаевас. — ХІаьта доахана Іунал ноита а дика ду оаха.

ХІанзара хьонхамаш дегІадоаладара кхы тІа а торонаш я цу звене а боахаме я. Из къаьгга гучадьккхар Абдата звенона юкъейоагІача, хІаьта ферма грункомсорга къонача коммуниста, Израила ПаьтІамата.

— Наггахьа мара ниделац тха фермера доярка дІайодаш моттиг, цуппа цхьана кІезига ба хьатІаухараш а. Кхоачамбоапарех да — хІаиз а дукха балхаш кулг-кара де дезаш хилар. Доаркай профессех кІезига дуви школашка кхоачамболлаш дика вІаштІехьдаьккхадаш толашагІа болча доаркай балха опыт дІайовшитара гІулакх а. Ховш да кино, театре, туристически походагІа цхьана ухаш самукъадаккхаро коллектива барт чІоагІбелга, наьха къахьегама овсарле лакхъелга. Уж гІулакхаш чанхлаха йиш йолаш дац тхо совхоза автобус йоацандаь. Хьалха наггахьа дай а кино дахьар тхона. Цхьабакъда, тІеххьарча хана диденнад тхо райкинопосета а. КІезига ух тхо долча автолавкаш а. Цхьабакъда, къаьстта чІоагІа тхона къувлар — доахан доанъарца Іалашдара болх массе а хоиа цхьатарра дика ца лелабар. Масала, спахка кхоачам боллаш доакъар кийча ца дарах гІийла, эсала долаш Іаигара лаьхар оаха доахан. ХІаьта ахка юкъекхоачаш мара лерттІа шура а луш мотта а лахканзар уж, — аьлар цо.

— ПаьтІаматас дийцар дерриге а баькъ да. Уж кхоачам боацараш дІадахар хьайбай продукци алсамъяккха йиш хулийтаргйола торонаш я, — аьлар цуй аргІагІа Умалатов Сайд - Іале. — Хьайбаш Іаигара дахара хІанзе кийчо ю да тхо. Доакъар ма могга дукхагІа Іалашдара къаьстта йоакхо ю оаха укх шера. Чу мел нйцачоа кхом бара, лорадара хадданза тІахьожам лоаттабу оаха. Хьалха санна а доацаш геттара чІоагІа теркам тІаухийт хІона Іалашдаьча доакъарах лерттІа пайда эцара. Халкъа контролераш а болаш элачул тІехьагІа мара лац доахана мойлагІа доакъар. Цхьаццадар цхьан шеран ах шеран доахап кхаббал а тургдолаш, хьайбаш укх шера Іаигара дахара тоъал доакъар Іалашде тхой вна дІакхоачаргхиларах теш со.

ХІаьта фу даьл хІанзе? Сенаж планага хьежжа 1200 тонн еллан. Йол 150 тонн гаргга Іалашъяьй — планагІа йоагІачох ах. хІаьта силос эзар тонн соагІа кийчъяьй, шера план 5000 тонн йолаш. Из тайпа доакъар кийчдара план 150 процент кхоачашъе шоашта карагІдаргхиларах теш цу совхоза кулгалхой. Плакал бІаь центнер дукхагІа долаш юкъера лаьрхІача 300 центнер моша доакъар доал хІана силоса хьокхаш йолча хьажойн хІара гектара тІара.

М. ХАМАТХАНОВ.

ХЬАЛХАЛАТТА ФЕРМА

1982 шера 7 бетта лелаьча социалистически яхьа итогаш йича Назрановски района «10 лет Октября» совхоза № 3 йола шурий ферма яьккхар республикански газеташ тІа чІоагІдаьча Сийлен улго тІа.

Ферма коа со кхаьчача хана доахан детта дІаболабаланза бар дояркаш, шоай бригадира Аушев Іаьлийна го а баь. — селхан шура Іочуйотта флягаш ца тоъаш ма лисадарий вай, тІаккха тераллаьь дий Іа из гІуланх. енайий пайна уж. — лхаш хаттарий дора дояркаша.

— Сагот ма де оаша, цу тайпара гІалат кхы сайгара гуча ца далийта хьожаргва со. Флягаш шортта хулийтаргъя аз шоана, — аьнна жоп делар Іаьлас. Из шоашта хьахелача кІаи халаташ тІа а дикха доахан детта дІабахар дояркаш. ХІаьта ферма бригадира согахьа хьа а вийрла аьлар.

— Флягаш ца тоъар «бехк» тха доаркай ба. Наггахьа санна самардиннахьа юкъера дІалаьрхІача ферме хІара беттача Іаттагара 7,5 килограмм шура яьккхаяле, селхан из хьоккам бархІ килограммага дІакхоачабир цар.

Вешта аьлча, дояркаша кхы а флягаш дІаехар бахьан шура дукхагІа яккхар да. ДІадахача шера июль беттаца шийсийча укх шера хІара дийнахьа 400—500 килограмм дукхагІа пачхахьалкхенга шура йохк № 3 йолча ферма коллективо.

Цун керттера бахьан да укхаза болх нийса, хьанкъална вІаштІехьбаккхар. Бехктохкаме хетаьш, ший гІулакхах дог лазаш кхоачашду хІаране шийна тІадилла декхар. Доахан бІаргчача шера чуоттадаь леладу укхаза, цудухьа чІоагІа лоархІаме да царна тайп-тайпара доакъар лоаттадар. Оттаьича рационага хьежжа хІара дийнахьа Іатта лу 70—80 килограмм моша доакъар, 2,5—3 килограмм концентраташ, тух, шиттта кхы а микродобавкаш. Цул соагІа, делкъел тІехьагІа доахан ара а даькхе кхы тІа а ферма юхе ухкача, плат чуийца дакшица кхашка доажаду. Хьайбаш дІалехкаш хьадоастаьш кІалхьега деле а дика пайда лу цу гІулакхо. Цкъа-дале, доахан фега арадахар хул, шолагІа-дале, шура тІаккхет, лакхлу цун хьоанал.

Цхьаккха а моттиг ний-съалийтац хьайбаш меца дусаш. Совхоза механизаторашна хаиахьа хьатІадахь моша доакъар.

— ХІана ферме болх беча дояркашта юкъе цаІ яц тІайийца декхар кхоачаш ца деш, тІехьаюсаш. ХІаьта цхьаберша хІанзлехьа укх шера шура яккхара йола шоай планаш кхоачаш а яь 1983 шера чотагІа къахьегаш ба. Царех я Дзаурова Долатхан, Олигова Матрена, Дзаурова Милихан. КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленумо тІайийцача боккха лоархІам болаш йолча решенеша кхы а хьинар айдаьча дояркаша лаьрхІад Кхачан программа кхоачашъяра укх шера шоай доккха дакъа юкъедахьа — хІара беттача Іаттагара 4000 килограмм шура яккха. Из доаш цар дизза кхоачашдергхилара тешал деш да хІана цар балха тІа гойта хьокхамаш. Дийнахьа хІара Іаттагара 12—13 килограмм шура йоакх яхье хьалхалаттача дояркаша. Царна тІехьа ца бися гІерташ, дикагІйола опыт Іома а еш, цох бизза пайда ийбеш, тІа-тІа толамегІа къахьегаш хьабоагІа кхыбола дояркаш а.

Долче, социалистически яхье хьалхалатташ хьайоагІа хІана совхоза кхоалагІа ферма.

Х. ШАДИЕВ.

Сом кхебара специализаци йолаш я Шалински района «Южный» совхоз. Хьункъам луш 355 гектар а йолаш пхи бІаь соагІа гектар сомий бешамаш я цу боахама. Укх шера цар хьункъам эсала хиниб, эза тохача хана догІаш а делхаш шийла деноиг ахарах. ХІаьта а хІара гектара тІара 10 центнер гаргга Іажаш боах бешамаш леладераша, хІаьта йиъ бІаь тонн гаргга пачхахьалкхента уж бохна лерхІаш а ба.

Укх шера ниттта хала хьалкхебаь сом ший ханнахьа чуийна бшихара хьинар ца кходеш къахьег бдигадаш нарча болхлоша. ХІаьта царна юкъе къаьстта белгал баьнаб ялаьгІча бригадера заганьерий Обругова Марети къона болало Хасиева Хьаваш.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) «Южный» совхоза дикагІйола болхлой Хасиева Хьаваш Обругова Марети.

Н. ЕЛИЗАРОВА сурт.

СОВЕТСКИ СОЮЗА ШОЗЗА ТУРПАЛА СССР ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА НОВ. Л. И. ПОПОВНА ЛЕНИНА ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума
У К А З

«Салют-7» — «Союз» яхача орбитальни Іилма-тохкама комплекса тІа толаме космически никъ барахи цу хана къонахчали турпалали гойтарахи Ленина орден ловла Советски Союза шозза Турпала СССР летчика-космонавта нов. Попов Леонид Ивановича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1982 ш. 27 август.

ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА НОВ. С. Е. САВИЦКАЯНА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума
У К А З

«Салют-7» — «Союз» яхача орбитальни Іилма-тохкама комплекса тІа толаме космически никъ барахи цу хана къонахчали турпалали гойтарахи Ленина ордени «Доши Седкъа» яха медали дІа а луш Советски Союза Турпала цІи лойла летчика-космонавта нов. Савицкая Светлана Евгеньевнайна.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1982 ш. 27 август.

ЛЕТЧИКА-КОСМОНАВТА НОВ. А. А. СЕРЕБРОВНА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛА ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума
У К А З

«Салют-7» — «Союз» яхача орбитальни Іилма-тохкама комплекса тІа толаме космически никъ барахи цу хана къонахчали турпалали гойтарахи Ленина ордени «Доши Седкъа» яха медали дІа а луш Советски Союза Турпала цІи лойла летчика-космонавта нов. Серебров Александр Александровича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1982 ш. 27 август.

Нов. А. А. СЕРЕБРОВНА «СССР летчик-космонавт» яха цІи яларах дола

СССР Лакхехьарча Совета Президиума
УКАЗ

«Салют-7» — «Союз» яхача орбитальни Іилма - тохкама комплекса тІа толаме космически никъ барах «СССР летчик - космонавт» яха цІи лойла нов. Серебров Александр Александровича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1982 ш., 27 август.

Нов. С. Е. САВИЦКАЯНА «СССР летчик-космонавт» яха цІи яларах дола

СССР Лакхехьарча Совета Президиума
УКАЗ

«Салют-7» — «Союз» яхача орбитальни Іилма - тохкама комплекса тІа толаме космически никъ барах «СССР летчик - космонавт» яха цІи лойла нов. Савицкая Светлана Евгеньевнайна.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1982 ш., 27 август.



НАЬКЪАШКА — КХЕРАМЗЛЕ

[illegible]

... ПІАССР ... А. А. Саидова ... Ю. Ю. Ми... [illegible]

... наькъашка лелара ... [illegible]

... автобусаш ... Грозне ... [illegible]

... КПСС Нохч-ГІалгІай обкома секретара В. Н. Дмитриева ... [illegible]

Р. ХАДИСОВ.

Парторганизацешка—отчеташи хоржамаши

БАКЪДАРАША ДУВЦ

Сунженски района XX партсъезда цІерагІа йола колхоз районе эггара йоккхагІйолчарех цаІ я. Къахьта дукха леладу укхаза хьайбаш. Еррьтача района шера планагІа паччахьалкхенга дохка дезача дулхах 8 процент, шурах 16 процент кхоач укх боахамга.

1977 шу хьатІакхачалца рентабельни а экономически кийа болаш а яр ил колхоз. Цхьабакъда, 1978 шера дена теттара тІехьашкагІа яьлар. 1980 шу 551 эзар сом боахама эс а деш чакхдаьлар. ХІаьта цу тІа доагІар кердача пятилетка хьалхара шу, ІІедахар а лицадьлар. Цу шера боахама хинна эс 1 миллиони 278 эзари сомага дІакхьчар.

Тахан а кхы дикагІа дац укхазара гІулакхаш. Паччахьалкхенга дулх дохкара план 50 процент мара кхоачашъяьнац, шура — 75 процент.

Алхха карарча шера хьалхарча ялх бетта укхаза 211 бежан, 870 хьакха синайІ.

Совхка хьалхарча ах шера хІара кхоабача Іаттагаин лаьрхІача 987 килограмм шура йоакххар, хІаьта укх шера из хьокхам 150 килограмм лохбенна.

Хьайбаш дебар а во латт боахаме. Укх шера хьалхарча 6 бетта 100 Іатта тІехьа 43 Іаса хьахиннад, уж а дІа соахка хиннараш миссел. Продукци йоаккхаш дІадоаар лохдала дезача укхаза шерашера ІогІадеттаду из. Масала, цхьа центнер дулха привес хьахулаш планагІа 242 сом дІадахийта дезача 686 сом доаду. ХІаьта хьакхий дулх доаккхаш дІадоаар планагІа хила дезачул шозза хІана дац аьнна дукхагІа да. Иштта шура йоаккхаш дІадоаар а шозза гаргга дукхагІа да.

Хьагучча бесса хьайбаш леладелга укх боахаме кхы вогІа хила йиш йоацаш да тахан. Цу гІулакха кІоаргга уйла а яь, принципиальни мах бергба аьнна хетар хьайбаш леладеча цеха отчетно-хоржамий собране. Халахета а иштта хиланзар. Коммунисташа дувцанзар лиэза дисар. цу ден тІа хьайбаш леладар дІатІакхоачадьчар цІераш яханзар. Ассинашта массаза санна дукха а хоза а къамаьлаш дийцар. Цхьабакъда, бехке волаш саг-м коравзанзар. Бехке кхыбараш бар. ЛаьэргІа латта хьанимаш, Іалам, кхыдар.

Партийни организаци а хинваяц хьайбаш леладелга тоадара де доагІар деш. Из иштта долга хьахьокхар партбюро секретарь нов. Гребенюка яьча доклада а. Цу йинзар хІара коммунисте беча балха анализ, хьахьокханзар производствено партийни организаце ю аьлйиш. Доклада тІа дош аьнна хьоаданзар боахама экономически хьокхамаш лакхдара. хІара участке къахьегама дисциплина чІоагІъяра, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара коммунисташ оарцагІбахара партбюрос дечох. Собране дувцанзар партбюро заседанешка коммунисташа еча отчеташка ладийгІадий. хьайбаш леладеча иштта хьалаш хиларах мала бехктокхаме эза.

Бакъдар аьлча, цох лаьца партбюро секретара дувца хІама а данар. Хоаш мя хиллара, паччахьалкхен планаш кхоачаш ца ярах, бокъ йоацаш иштта дукха хьайбаш дойтарах цхьаина а ферма заведующена, специалиста-коммуниста бехк баьбац укхаза. Дииза хьалехя доагІар шоашка дІаенна хиннача участкашта доал ца деш болча кулгалхошкара коммунисташкара. Партийни организацеца хьалхашна жоп дала декхарийла бар коммунисташ Ткачев, Ильинсв, Солянов Ханакаев, Колесник, Кухно, Долженко, Тепсаев.

Партбюрос яьча отчетни докладагІа лаьца коммунисташа Колесника, Сысенкос, Ильинова хьайбай продукци алсам ца ялар дувладенна да йоахар доакъар ца таарна, долчун а дикал лоха хилара. Доакъара культураш дІаюв эггара вогІа йолча участкашка, уж дІайийнача кхашка удобренеш тувсаш. Хьайбай продукци лоха хилар, уж дукха доар бахьана да хьайбаш меза леладар.

Иштта шийна бехк дІатІазаш ванар пренешка къамаьл дань коммунист Долженко а. ГІишлон материалаш а квалификаци йола боахлой а ца таар бахьан долаш дерттІа ремонт ца еш юс фермаш, йоахар цо.

Колхоза агрономическа служба бехке йора коммуниста Кухнос. Хьайбаш леладара доакъарле ю цо. Масала, колхоза керттера агроном коммунист Леваюов дІаваьнар дІахозаш ван. хьайбаш леладарах лаьца правлене тІайІаь соцамаш кхоачаш ца деш моттигаш я, яхаш дувцар цо.

Цхьабакъда е Кухно а е къамаьл даьча кхычар а денал хиланзар бакъдар дувца. шоаш баьча балха боагІаш бола мах бе. ХІаьта дувца дукха а дар укхаза.

Колхоза хьайбаш леладеча 5 ферме ден распорядок каст-каста телхаеш дукха моттигаш я. Алапи хьанйцача дукха а скотникаш къаьнах мела болалу, цхьаболча доярка балха ара ца боалаш Іа е тІехьабуг. Масала, 19 августа № 3 йолча ферма дояркаш Бадургова, Даргиева Іурра доахан детта 2 сахьат тІехьабьнна бакхнар. ХІаьта доярканш Терхоева, Мочиева, Акуева вІалла а балха ара ца боалаш цІагІа Іийра. Цу дийнахьа дукхьали цхьан корпусе ца деттаж алх группа доахан дисар. ШолагІча дийнахьа балха хьа ца йоагІаш йисар 4 доярка. Цу тайпара дола гІулакх укхаза хьалха хулаш дац.

ХІаьта зоотехнически служба еше малав бехке хьайбаш леладечар къахьегама хьалаш теттара во хиларах? Царна тІадуухха лаьрхх(Іа) бараькъа лац. хьайбаш леладеча корпусашта ший хаинхьа ремонт ац. Дехача уйиа тІа доахан Іодувша моттигаш ца хиларал совгІа уралатта хала да укхаза хьайбашта. Из бахьан долаш доярка Н. Бутенкос леладеча 21 Іаттах 9 ста чІоагІа чопчиш а хинна дарба де делаш ба. Иштта лозалаь, наша кІезига душ доахан да Х. Терехован группе а.

Фермашки моцла доакъар хьатІаувлача механизаторашта хьайбаш леладерашта юкъе вІалла а бийт товш баш. хІаьта кьувсар фуд хьожаш е правлени а ац. Долакаш алхлагІчох ах даьнза массаза а балха хул, хІаьта механизаториш 8—9 сахьат доаллаш мара бягІаш. Хьайбашта доакъар дахьаш йоагІа лэфеташ 11—12 сахьат доаллаш мара хьакхачац. Уж хьакхачарга хьенаш латташ хул моцала доа доахка хьайбаш. Цхьайолча хана вІалла а доакъар хьатІа ца дахьаш а дус. Цу тайпара моттигаш хиннай № 1 йолча ферме. Укхаза хьайбашта дІадилла доакъар а доацаш 4 дий даьнкхад. Иштта хьалаш хилча шура а ца юаш, хьайбаш моцала ца дойташ кІалхара доахилга да дувца дезар.

Хьайбаш леладелга цу тайпарча хьола гІа дІатІакхоачадарах бехке а партком, хьайбаш леладеча цеха парторгаизаци, колхоза правлени. Бишбалийтад укхаза нахаца бу идеологически, массово-политически болх, коммунистий-кулгалхой шоаштта тІадехьа декхараш кхоачашдарах бола бехктокхам.

Колхоза хьалха хиина сий айдарах, района рентабельни долча боахамашта юкъе из дІаоттаярах коммунисташа шоай дош арга аьнна хет паркома отчетно-хоржамий собране.

И. ЧУНИХИН.

КАЗАХСТАНЕРА КЪОНА ИЗОБРЕТАТЕЛАШ

Алма-Ате, Казахски ССР къоначаа техникий Центральни станце болх беш я еррига республике йовзаш йола радиотехникий кружок. Укхаза бераша алхха радиотехника яйза ца Іеш предприятей а Іилма-тоакхама учреждений а тайп-тайпара заказаш кхачашду. Цхьадола балхаш сона довлийтар кружока кулгалхочо Рудольф Вансбурга.

...Къулбекьара бийса баьде хул. дийнахьа хьежа малх оІарг тІа ца отташ сийрда болаш санна. Бераша лаьрхІар бийсана боадо «дІаиккхара» новкъостал деш тешшаме болх беш йола улицашкара фовараши уж йоагІйоацаш устройстваши оттае. ХІанз цунах пайда эц Казахстана дукхача горадий улицашкарча сердала системаша.

Доаладерга вай цхьаьнха масал. Хетаргахьа чоалхано хІама дац — тюльпана овлаш лархІар. Негахьа санна уж эзараш дале, хІаьта сихха лархІа дезе? Из проблема дерзая ІІабахийта кхоачашйир къоначча техникаша. Цар конструкци йир тюльпаний овлаш лоархІача счетчика. Цунах ше санна кхы йоацаш гІонча хилар «Таугуль» яхача специализированни совхоза.

Казахстана дуккхача районашта, къаьстта юрташкарча районашта, боккха лоархІам болаш да тешшаме хица Іалашбара проблема къовстадар. Насосо водонапорни башне чу хий дотт, сенах хов из хьалийнзий е йиэзац?

Кружока член Колань Сережас ниса къовстаяь из проблема: УКВ радиоуправлени яьй. Башне чу металлически ши пластинка латт поплавокаш а латташ. Хий хьалъайлу, вуйца уж а айлу. Эшшача хана пластинкаша замыкани ю, сигнал лу. Из нерла хІама юкъедоалдарах баьнна пайда 38 эзар сом ба.

МИХАЙЛОВ Валерий,
АПН корреспондент.

ГІУЛАКХАШ ДИКА ЛЕЛ

«Союзавтоматстрой» ВНПО Грозненски [illegible] 79 эзар [illegible] 24 процент гаргга яр паччахьалкхен [illegible] [illegible]

[illegible] Тоъал [illegible] Тр[illegible] Тазарк[illegible] 120—125 процент кхоачаш[illegible]

В. ДОТМАРШЕВ

СУРТА ТІА: [illegible]

[illegible] фот.

СССР 60 ШУ ДУЗАШ

ВОШАЛ ДОЛЧА, БАРТ ТАЙНАЧА ДЕЗАЛЕ

КАРЕЛИ. Полярни гонгара дена Ладогага кхаччалца уллаш бола пайданерча оахкалашца бІаьхий мохк дегІабара истори доладелар Советски Іаьдала хана. Тахан кхозза орден лелаю Карельски Автономни Советски Социалистически Республика ленински къаман политика чакхъяккхара къаьгга дола масал а хинна дІаэттай. Кареле бахаш а къахьегаш а ба шовзткъе итт совгІча къамех бола нах. Республике толаме дегІайоагІаш я хьу кийчъяра, хьу чакхъяккхара, целлюлозно-каьхата, лаьттан ченашкара оахкалаш доаха промышленность, машинашъелга, гІишлон материалий промышленность. Аьшка руда доаллача юххе Костомукшки горно-обогатительни комбинат хьалъяро, цун хьалхара этап йистеьннай; Карелега торо хулийт мехка Іаьржа металлурги дегІайоалаеча ший дакъа юкъедахьа.

Советий Іаьдала шерашка укхаза хьаьй, цар продукци вай мехка дуккхача республикашка хоатташ йола а дунен 40 мехка экспорте кхухьийташ йола а нонагІо йоккхий предприятеш. Кондопожски целлюлозно-каьхата комбинато арахец Советски Союзе арахецача газетии каьхатах кхоалагІа дакъа.

Революци ялалехьа 87 процент бараш дешар-йоазув ца ховш хиннача цига бахача наха знанешка бода никъ хьабийллар Сийлахь-боккхача Октябро.

Республике болх беш я йоккха Іилман центр — СССР Іилмай Академе Карельски филиал, филиалаш а отделенеш а йола 13 Іилма-тохкама институт. Хьаьй культурно-просветительни учреждений шерра сеть — театраш, клубаш, библиотекаш, музеяш, царца дерригача дуненна йовзаш йола Карельски АССР халкъа дахчан зодчестван этнографеи «Кижи» яха музей-заповедник а йолаш.

Карельски АССР Кижи яхача гІайреи тІарча халкъа дахчан зодчестван этнографеи музей-заповеднико хІара шера эзараш бола туристаш тІаувз шийна.

СУРТАШ ТІА: шира архитектура езараш гІайреи тІа боалабаьб «Комета» яхача кема; Карельски АССР столицера — Петрозаводскера В. И. Ленина цІерагІа проспект.

С. МАЙСТЕРМАНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЯХЬО НИЗ ТЕЛ

ГІ. Ахриева цІерагІча Назрановски «Электроинструмент» заводе я сборочни цех. Товарни продукци арехецара ворхІ бетта задани тІеххоачашъяьй цо. ПланагІа хила йоагІачул совгІа лакхъеннай къахьегама овсарле.

Цеха начальника декхараш кхоачашдеш волча С. Хамхоевна коллективо сел бІубенна беча балха бахьанаш гучадаха низткъало хилар. Цо дувцар коллективе шоай гІулакх довзаш бола дика нах вІашагІкхетарах, смежникий подразделенешцара — механически литейно - прессови цехашцара бувзам тІехдика вІаштІехьбаьккха хиларах. Сборщикаша болх во бе йиш ца хилара цхьаькха бахьан а дийцар цо. Укхаза арахеца электросверлильни машинаш экспорте ухийт доазол дехьарча 30 совгІча мехка.

Со предприяте хиначча дийнахьа сихбенна болх беш боахкар сборщикаш, дІаяхьийта кийчъеш яр экспортни продукце аргІанара парти. Из дІанхача еза моттиг — Югослави. Цехе йолаш я доазол арахьарча мехкашка дІаяхьийтара йола продукци кийчъю отделени. Даскиева Іумара Хадшата кулгалдеча смене из беххтокхаме декхар кхоачашдар тІадожадаьд Нальгиев Беслан керте латтача сборщикий бригада. Цу коллектива къахьегамо къаьгга хьахьокх сборочни цехера болх мел дукха низ тІа а бохийташ хьинар кхо ца деш бе безилга.

—Дигъ пхи шу хьалха шера дукхьал кхо эзар электросверлильни машинаш арахеца мара низ кхачанзар тха бригада, — яхаш дувц Нальгиев Беслана, — хІаьта хІанз оаха вІашагІйоху уж машинаш кхозза совгІа дукхагІа. Хьона хета тарлу, бригаде нах тІаьххийтаб аьнна. А, коллектив шозза кІезигъеннай.

Хаттар де вешавар со: участок технически даькъе Іалашъеча цхьаццадола хувцамаш хиннахьогІ аьнна. Бакъда, из хаттар де со дага волга шийна хайча санна цо аьлар:

— Дерригаа бахьан да цу юкъа яаькха товзал даккхьялар. Дика кхетадаьд бригадерча болхлоша сменаш оперецеш кара ца ерзайола дукха хьокхамаш гойтара дог доахийла йоацилга.

Из а аьнна, хІараяр ший гІулакх кхоачашдеш боахкача кхалнахагахьа кулг доставдир Нальгиева. ХІаьта, боккъалдар аьлча, ший гІулакх малагІа да ала хала дар. Тахан цаІ ягІа электродвигатела клепка еш, кхоана цо еш яр пайка, хІаьта кхы а цхьа ди даьлча из хул электродвигатела узлаш вІашагІйоххача къахьегаш. Дерригa дувзаденна да тахан кхоачашде дезача производственни хьашташца. Шоай болх тІехдика бовзаш бола сборщикаш бувцаш бригадира цІераш яьхар Байсанова Асмата, Швекова Александрай, Кодзоева Лидай, Котиева Лемай, Оздоева Калиматий, кхыбарий. Дег тІара доагІа дІайха дешаш аьлар цо къаьстта Канищева Натальяй Егоровнах. ТІехдика къахьегаш хиларал совгІа, хьинаре дакъа лоац цо общественни вахаре а ше КПСС Назрановски райкома бюро член хиларах тарра.

Бригада низ, цо доахаш дола толамаш тийша да цуна керте латтачох. Нальгиев Беслан предприяте ветеран ва. Е вешта аьлча, завод боьнчца вІашагІ а еллацар из укхаза болх бе волавеннача хана. ХьалхагІа ца хьалъеча дакъа лоацаш хилар, цу тІехьагІа технологически оборудовани вІашагІйоллаш хиннарий мутІарашка вар, цудухьа малагІа професси хоржаргьяр хьогІ аьнна хаттар оттанзар цуна хьалхашка завода болх дІаболабеча хана, хІаьта шоай гІулакх дезаш бола нах массе а хана тешаме ба бий.

Шоай гІулакх дезаш бараш. Духхьал цхьан Б. Нальгиева бригадерча нах аьлча кхоачам болаш дац уж дешаш. Дидигова Насыханей Султыгова Насыханей кулгалдеча бригадашка а дац уж санна нах кІезига. Шоай болх дукха безаш хиларах цар сий ду коллективе. Масала, вай республика Лакхехьарча Совета депутат я Н. Султыгова, из хержар советски профсоюзий XVII-ча съезда делегаталла.

ХІаьта мел дукха ба иштта хьанала къахьегаш бола нах Берилло Любовь Васильевнас кулгалдеча бригаде. Цхьа бутт дІабахийтабац цу коллективо 110 процентал чухьнахьа задане кхоачашъяь. Иштта болх сиха бар вІалла Іаткъаш дац арахецача продукце дикала. Бригада арахецача электросверлильни машина тІа сий дола паччахьалкхен дикала Знак латташ я. Шоай балха говзанчаш лоархІаш ба Кораблина Любовь, Ахмалова Кайпа, Цыздоева Зайнап, Газдиева Нина, кхыбараш. Дег тІара доагІача дІайхача дешашца дувц царех бригадира.

Дукха ха яц Оздоева Хьава керте латтача комсомольско-кагирхой бригада болхлоша беча балха заводчанаша терко е йолаь. Орджоникидзевски электроламповн заводерча Бедоев Николая кулгалдеча бригадаца яхь лелаяра договор оттадаьд къонача сборщицаша. Доккхий декхараш тІайийцад наьсархоша. Цар лаьрхІад юбилейни шера план ханал цхьа кІира хьалха кхоачаш а еш 500 электросверлильни машина планал совгІа арахеца. Цкъа дІаеннача тІехьагІа юха ца ерзаеш дІалургьл къонача сборщицаша шоаш еррига арахецача продукцех 90 процент яр. Цу декхараша къаьгга хьахьокх боккхагІчарна мегта дика тІехье кхувш йоагІилга.

— Социалистически яхь дІайоланьча хьалхарча денношке а дена, — йоах комсомольско-кагирхой коллектива кулгалхочо, — дика кхетадир оаха цу яхьа лоархІам мел лакха ба. Тха болх тоабаран совгІа вайна юкъера доттагІал а чІоагІду цо. хІаьта шиэткъало-м хургда тхона Бедоев Николая бригадаца къовсадала, электроламповн заводе дикагІчарех ца лоархІаш хилар бахьан долаш. Бакъда, [illegible] а да тхоаех бІубенна. Оздоева Хьава ела а еша юха а ший карайоалача электросверлильни машина ултлашна хьана дІаоіт. Из болх бе бар цуи кешаш Валхаева Людмила, Мальсагова Малика, Измайлова Хадишат, Османова Лоза...

М. КРЫМОВ.

● КЕРДАЧОА—ШЕРРА НИКЪ

КАГИРХОЙ БРИГАДА

«Чечингстройтранс» яхача автотранспортни объединене болх беча цаІн ахи эзар совгІча сагах дукхагІбараш кагирхой ба. Йоккха я укхазара комсомольски организаци а. 176 саг чуроагІа цу чу.

Кагирхой къахьегам вІаштІехьбаккхара, царна коммунистически кхетам балара дика форма хиларах тарра тІехьарча хана шерра вахара юкъеяхкай комсомольско-кагирхой бригадаш. Цу тайпара йола 6 бригада вІашагІъеллай объединене. Царех пхиъ бригадин подрядагІа болх беш я. Фу пайда боал бригадин подрядагІа балха кхыча формашта хьалхашка малагІа совленаш я цуи?

— Дукха а я, — йоах объединене комсомола комитета секретара В. М. Арустамова. Ткъаь пхиъ машино беш хинна болх 10—15 машино беш хилча пайда бецийиз? ХІаьта коллектива къахьегама дисциплина лакхъяра, вай обществас дІадеххача бесса кагирхой баха Іомабара укхаза душ бола кхетам... «ЦаІ массанена тІехьа, массава а цхьанена тІехьа» яха девиз боккъонца кхоачашъю ала мегаргда укхаза.

Из иштта хилар гучадоал КПСС члена М. М. Итарова кулгалдеча комсомольско-кагирхой бригада балхага хьежача. Укх коллективе хьалха болх беш 25 саг вар. 1982 шера май бетта дена бригадин подрядагІа болх бе йолаелар из, цхьабакъда, коллективе 15 саг мара висанзар. Иштта, хьалха хиначарех 10 машин а тІера яьлар. ХІаьта балха боарам, дукхагІа беце, кІезигагІа бац хьалха хинначул. ВорхІ бетта план а социалистически декхараш а кхоачашдаьд бригадин подрядагІа болх беча М. Итарова комсомольско-кагирхой бригадо. Масала, июль бетта план цар 106,3 процент кхоачашйир.

Мишта вІаштІехьдоал кагирхой иштта толам баккха, фуд бригадин подрядагІа керда юкъеденар?

— ДІауйла ел Іа, — йоах бригада кулгалхочо. — хьалха тхоах хІаравар ши-ший задани сихагІа кхоачашъе гІерташ вар. ХІанз иштта дац. Бригадир е коллектива член валац ший норма кхоачашйича. Еррригача коллективо бетта баьча балха цхьана учет ю бухгалтере. Иштта даьккха ахча хІаране баьча балхага хьежжа бригада членашта юкъе дІадекъ. Хьалха, масала, юкъера лаьрхІача хІара саго бетта 200 сом алапи эцаш хинна дале, хІанз — 250 сом.

Бригада къахьегама овсарле лакхъялар дукхханеца а дувзаденна да. Цкъа-дале, тоаеннай къахьегама дисциплина, шозлагІа-дале, массане а шоайла дІа-са новкъостал а деш бу болх. Хьалха санна рейсаш дукхагІа яр духьа дІа а нйккха ший машинаца гІоргвац бригадир. Мичча бесса яьха а гаражера еррига а машинаш араяха хьожаргва из, хІана аьлча план кхоачашъелга а цунга хьежжа алапи эцар а цунца дувзаденна доландаь. Шийнна уллув машин еха воаллача водителага ца хьожаш Іергбац новкъостий а. Из ара ца ваьлча бригадо хьалер а кІезигагІа хургда.

М. Итарова кулгалдеча бригадо цхьаькха цхьа хІама а даьй хьакъвал долеш. Цар шоай бригада членалла хьайийцав слесарь. Из гІулакх шиина еагІоша пайда болаш да. Хьалха 100 сом алапа ийдеш хиннача слесага, хІанз водителаша санна 200—250 сом эц. Цул совгІа болх бе а аттагІа да цуи. Механико дІахьожавьча хьалха санна гараже гІолла дІа-са ухаш а ца лелаш, хоалам болаш йолча 15 машина фу эш, хІаране фу «лаа» дикагІа хов. ГІулакх довза а довзаш, доал дарга хьежжа машинаш паркера араюлара коэффициент а лакхагІа хул. Из да бригадана эшар а.

ХІаьта балха тІа молагІча кхыча гІулакха тІа санна, аьттув балап керттера дар да барт-цхьоагІо а йолаш коллектив хилар. Иштта я ала мегаргда М. Итарова кулгалду коллектив. Укхаза шоайла бовза-беза нах ба вІашагІкхийттараш. Объединене со волаш дийцар сона из коллектив мишта вІашагІъеллар. Кердача хьисапе болх бе безам ба тха аьнна 30 саго заявлени елар. Царех пхийтта саг хьакъвоставе везар. Заявленешка хьожаш хилар ВЛКСМ комитета, гаража комсомольски бюро членаш, бригадир. ТІеххьара дош ала бокъо яр вІашагІйоллача коллектива кулгалхочун. Иштта хьахерча ба тахан шоашкара хьокхам а гойташ къахьегаш бола бригада членаш: А. В. Катогин, А. А. Друзенко, В. А. Грушлев, И. А. Магомадов, И. Д. Енин, кхыбараш.

Укхаза белгалдаккха деза бригада членалла эІамига саг хьаэцаш санна, из балхара дІаваккха а бокъо яц бригадирага, еррригача коллективага ца хоатташ.

Комсомольско - кагирхой бригадашта юкъе социалистически яхь лелаярах дола хьалаш отта а даь. чІоагІдаьд объединене. Котало яьккхачарна карара-кара тела цІе вымпелаши ахчан премеши лу.

Производственни декхараш кхоачашдеш санна, общественни вахаре а хьинаре дакъа лоацаш ба комсомольско - кагирхой бригада членаш. Царех дукхагІбараш города комсомольски оперативни дружинникий отряде чубоагІа. Кастта автотранспортникаш юкъе а болаш даьккха фильм хургда республика телевидене гІолла хьокхаш.

Иштта еррисоюзни коммунистически субботник хиннача дийнахьа М. Итарова бригадо шийгара денал хьинар бІаргатайтар. Баьчча баьча ден сийна 121 процент кхоачашйир цар норма.

Берига а кагирхой дешаш ба комсомольски политдешара системе. Юбилейни шера дІадолалуча кердача дешара шера укхаза вІашагІъеллала шин группе Іомаерга КПСС исторически опыти экономика дешаши.

Болх йистебаьлча, мукъа йолча хана цхьана салоІаш, цхьана чу-ара боалаш хул бригада членаш. Уж го йиш я шоай дезалашца объединене хулача сайренашка, лакхача лоамашка е форда йисте. Массанахьа а задела шоашкара гІалат ца доалийташ, хьанала къахьегаш, беламе салоІаш хьабоагІа уж.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

Ханал хъалхабувл

Мехкен республикан юбилеашта накъабол-хаш социалистически яхье доккхий толамаш доах «Промавтоматика» НПО опытни завода болхлоша. Новкъосташа Дубровинен Севостьяновен кулгалдеча механически гальваническии участкай коллективаша хІанз къахьег ноябрь бетта чотагІа. Цар хІанзле а дуккха эзараш сомий маьха продукци арахийцай. ХІаьта механически участке яхье хьалха я Вихланцев Валентин Владимирович керте латта бригада.

Къаьст - къаьстача болхлошта юкъерча яхье хьалха ба электронно-монтажни участка 1983 шера март бетта чотагІа къахьегаш вола радиоаппаратура регулировщик Прокопов Георгий Алексеевич, хьатІадоагІача шера февраль бетта чотагІа болх беш йола радиоаппаратура монтажница Ткаченко Раиса Герасимовна. Царел дукха тІехьайнсац радиоаппаратура монтажница Григоренко Виктория Петровна. Цун къахьегама календара тІа декабрь бутт ба.

Шоай производственни котазонаш яхье хьалхалаттараша хетаю СССР 60 шун, НохчГІалгІайчен автономе 60 шун, из ший лоІачагІа Россена юкъеяха 200 шун делара.

Ю. ТЕГАЛОВ.

Аьшкабетонах яь керда конструкцеш

Доккхий гидротехнически гІирсаш хьалдеча шерра юкъехьухь монолитни аьшкабетон. Цу тайпара гІирсаш дукха материал дІайодаш, дукха дукха къахьегамо хаи дІайохийташ хьатъе езаш хул.

Бетон кІезигагІа дІайохийташ хьалде йиш яц - теш уж кІезигагІа къахьегам, цар чІоагІал тешаме хилара лаьІ на а деш. [illegible] стройплощадкех монтажни участок а еш? Советски специалисташа йоах «Иш я». Цар кийчъяьй элементаш, насосни станцей, подпорни пенаш хьалдара йола аьшкабетонни сборно-монолитни конструкцей технически решени. Керда лабораторни хьалйина тохкамех чакхъяьлий.

Сборно - монолитни аьшка конструкцей тІехь тІехьагІа шерагІа юкъе хул. Масала, царех монтаж а еш хьаль я Краснодарски водохранилища акваторта [illegible]. Цо торо хилайтар гІишлон доахой площадька тІа яккхий ачести элементаш вІашагІйоха. Иштта хьалйир [illegible] — 14, шорал — 7 метр дола гидросооружени.

Сборно-монолитни аьшка конструкцей молаш хьалъеча [illegible] монолитни вариантаца [illegible] гІишлон-монтажни балхаш дІадоазар 700 эзар сом, хІаьта [illegible] конструкцей дІадала къахьегам — кхоазза кІезигагІа. Цул совгІа гІирсаш хьалдара ха ши бутт лоацъе, [illegible] эзари ах эзари кубометр бетони [illegible] эзар тонна аьшка каьхь.

БРЕЗИЦКИЙ Евгени (АПН).



ШУЛИКИНЦАШ

Бухсоццаш царех оал — шуликинцаш. Старогрозненски УБР № 721 йолча буровой начальника Иван Макаровича, республика кхьанагIа волча мехкдаьттахочун, тIема ветерана — тайпан цIерагIа.

Бригаде, ухь барттайнача къахьегама дезала юкъе хилар — дика ьттуи балар да. Укхаза хьалхагIа болх баьчоаш хIана болх бечоаш хIаранека хеташ дар да на. Бурувдеттараштa юкъе хулача хана аз массаза хаттар дора: малав из геттара хала йола професси хержаш нар: цIенача дег тIара цуния тIера вар е доккхий алапеш дезаш вар.

Ард вай, ихьаккха а болх бац атта, эшшача тайлара ше кхо а ца веш, ца беш хилча. Буровой тIа из правило — хиланза даргдоаца гIулакх да.

Шуликинеи бригада — управлене эггара дикагIъяр. Буруь тохара пайдане йола ха 94,2 процент я цун, ерригача управлене а, ишттa объединене а тIехьа юкъера болча кьокхамар дикка тIех а йолаш. Пайдане йола ха йоккха хилар — болх ца беш латта ха кIезигъяр. Мишта карагIдоал из гIулакх?

— Тха хIаране профессиональни говзалца. — йоах дукха уйла а ца еш бурув деттачо Костюченко Василе.

— ХIаьта деррига а слесарии гIулакхатара дIайиккхачул тIехьагIа верховойчун техникага кхачалца, доазаш вар профессионал ва. Иштта пIешин хуппалуш болх баро йиш хулийт вахта юкъера молла гI пала а цаI поацош хилча шахаддаш буруь тохара балхаш дIахо де. БелгалдоаккхаргIа вай буровойнка каст-каста болх ца беш моттигаш ниесъялар дувладенна да вахташка эшшача бовраме мах тоъаш ца хиларца. Укхазара да, хетаргахьа материально - технически Iалашо цхьатарра яле а бурувдеттарин пайдане йола балха ха бе-бе хилар.

— Тха бригаде, — йоах дIахо Василе, — цхьаккха а вац юкъарча гIулакхи юстара латташ болх бе болалучар профессиональни говзал лакхъяра тIера воацаш. Цу гIулакха деккарийла ду тхо оаха лелаеча комсомольски - кагирхой коллектив яхача езача цIерo а.

Юкъарча гIулакхех дог лазар — из ба Шуликина кулгалдеча бригаде хьадаьр гучахьа а долаш бухсоццаш беш бола мах.

Ер да масал. Буровой тIара приводной установка разводочин а. Цун двигатель а а шиЙ тайпара йолаш, синхронни. Каст - каста трансмиссеш болх бе йолаелийтарах йIаьхлора свечашта спуско - подъемни гIулакхдара ха Технически Iалашои базa специалисташ хьабахкарга а ца хьеждаш шоашта корабир кагийча наха керда никъ. Шин мугIарах йолча дIиша гIоаца хийнар муфта сециленн. Дукха дикагIа болх бе йолаелар двигатель кердачо гIо дир.

Уж масалаш кIезига дац. Бакъда, уж дукха хиларах латташ гIулакх. гIулакх латт цох бухсоццаш хьабоалача пайдах. ХIаьта из дог гIоадоаккхаш а ба, РСФСР заслуженни мехкдаьттахо Иван Макарович Шуликин керте латтача бригада комсомольско - кагирхой коллективо карарча шера план хьалхарча бIаьсттIа кхоачашъяьй.

Июль бутт чакхбоалаш 1651 метр буруь а теха шоай шера дола социалистически декхараш кхоачашдаьд цар.

— Оаха баьккха толам — йоах буровой мастера Винокуров Владимира — дукхагIча доккъе тIийна ба И. М. Шуликина хьинарча балхах. Дика къахьега Iомаварал соагIа нахацара болх бе а дика ховргдолаш, вилла саг кхевеш вола хьехамча ва И. Шуликин. Цо кхебаь дукха кагирхой ба массанахьа а къахьегаш. Масала, Шуликина «школе» гIолла чакхбаьннаб «Грознефть» объединене генеральни директора заместитель Кацман Феликс Михайлович, Карабулакски УБР начальник Гончаренко Александр Михайлович, буруь тохара кхы дукха а бола специалисташ.

Шера план кхоачашъярах Иван Макаровича шиЙ гIончашна хоам баьча дицдургдоацача дийнахьа планагIа лаьрхIа хинна йоаца собрани хилар бригаде. БелгалбаьхIар дикагIбараш: Сидоров Юрий, Недоспасов Валерий, Героздюк Юрий, Ясаев Iимран, ишттa цу биъ бетта ударни вахте мелла лаьттараш.

М. МУРАДОВ.

СУРТАШ ТIА: 1. (аьрдехьара аьттехьа) бурувдеттарий гIончаш В. Сосини В. Недоспасови. 2). Бурувдеттар В. Костюченко.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

КЪАХЬЕГАМО ДОАККХ САГА СИЙ

Ден повестка тIара деррига дешаш дийна а баьшна шоай балха моттигашка дIабахи кийчбенна местнома членаш соцабир Назрановски автотранспортни предприятие профсоюза моттигерча комитета председателa Амхадов Абукара.

— Вай къоастаде дезаш цхьаькха цхьа дош да, новкъостий, — аьлар цо. — Укх деношка КПСС Назрановски райкома бюрос вайна тIадиллад вай автопредприяте хьалха хинна йоаца керда комсомольско - кагирхой коллектив вIашагIйоллар. Администраципа, партийни, комсомольски, профсоюзни организацей активисташта, производства ветеранашта бигъахьа хет 12 сагах латтаргйолча цу бригадана кулгалле вай дикагIволь шофер Кодзоев Хьасаца Мухьмад оттавича. Оаш фу оал цу гIулакхах?

Амхадов Абукара аьннар къобалдир массане а. Уж тешар Кодзоев Мухьмада массаза а санна шийна тIадилла гIулакх дика кхоачаш дергхиларах. ХIанза хьогI цу дIамигача сага наха деш дола тешал сел чIоагIа, аьннa, хеттар отта тарлу. Цуи а шиЙ бахьанаш да.

Массане а беIналдоахаш дина дийше чаккхоакх цо СГПТУ-14 яха училище, хьаьц кхоалагIча класси шофер, автослесарь хилари тешал деш дола свидетельство. ХьатIанхочо Советски Эскаре гIулакх де вола ха а. Из дар 1975 шера. Мухьмад хьожаву Одесски тIема округе. Цар командира сих ла ящаш вар шофер. Массехк дIачигача сагах Кодзоев Мухьмад аьн а херже шиЙ шоферала оттаву цо. [illegible]

тIара ловца а баьккха шийгара маьхера совгIат а лийя дIавохийт дIамига саг командиро.

1977 шера эскарера гIулакх чакх а даьнна цIавеначa Кодзоев Мухьмада паькха тIа лепаш я салтечун сийлен массехк знак. хIаьта цIагIа дар хьалхе а даьга-наьната лайта хиина цар воI хоаставеш, иштта дика бIухо кхеварах командира царна барнал яхаш дола каьхат.

Дукха ха яьккхац Мухьмада цIавеча салоIаш. Шийна бола бий хьожаш Назрановски АТП воагIа из Iамерза тIаэц из укхаза. хIаьта эскаре гIулакх деча хана сел дика хьеваш из хиина хиларах массе а кулгалдо раьза а волаш балха дIаэц Мухьмад. хIаьта цу хана укхаза яхье хьалха латташ хиинача бригадира Могушнов Башира дехар ду из шиЙ бригаде хьожавар а хIанза хьа. кхаьчача кердача автомашина тIа из хоавар а. Хьалха латтача бригадира даь дехар кхоачашду. Мухьмада ду хIаназа заводера ираьийца йола «Волга» Г-24 яха легковой автомашина. хIаьта цо бе беза бола ба таксист а волаш.

Массанеца а, шиЙ новкъостишца а, ше дIанхувлачи пассажирашца а Iимерра волаш, безаме велавенна, эшшача минуте гIо де кийча волаш, даим шиЙ нормаш 45—50 процент тIехьхоачашъеш из хиларах дIамигача сага сий ду цунна цхьана болх беча новкъостаиш. Из раце бахача наха. Цун 88—44 ЧИГ номер тIалетта таьнг го йиш Грозне, Махачкала, Орджоникидзе, Пятигорске, кхы дуккхача моттигашка. Дукхьал хьалхарча нах бетта кхоачашьи цо кхаьнтаагIча питилетка хьалхарча шера план. [illegible]

шоллагIа миллион километр екъасинай цун спидометра тIа. Тхона, кагирхошта, дика масал да из.

Да а да из масал дика. ШиЙ хьехамчага хьежжа ба цо кхебаь кагирхой, царех цаI Кодзоев Мухьмад а волаш. 340 эзар километр никъ баьлга хьахьокх цо лелаеча таксе тIарча спидометра, цун шиЙ чотагIа а да массехк тоин кходаь доагор. Кастта, положенста хьежжа, капитальни ремонте яхийта езаш я цо лелаю машин, бакъда, из миссел никъ кхы а бе дага ва ше, йоах Мухьмада, цунна ремонт ца еш. Цунна эшар да чархаш тIара резина дика хилар. Цу гIулакха дика новкъостал ду Мухьмада кулгалхоша. Дукха за йовнаш енча цIенача чархех цаI мара ца йоагIача ерригача йиъе чарха тIара резина хийцай. хIаьта кьаьна яраш вулканизаци лаьийтай хьинар долча шофера. Царех а тIехьагIa пайда эца дага ва Мухьмад.

ХьатIанкочаш латт вай республика дела цIейш. Царна сийленца наькъавахара, ерригача республика къахьегамхоша а санна шиЙ совгIат кийчдеш ва М. Кодзоев. Цо дош деннад уж дела деноша хьатIанхачалехьа карарча питилетка кхаь шера план кхоачашгье. Из иштта хургхиларах тешаву цуи нийдай лелача машина балхата хьелача.

Вай къонача заманхочун сурт сибат дийза хургдац цо общественни вахара хьинаре доацача дийнъях на дийцача. Автотранспортни предприяте къахьегача кагирхоша шоай командира хержав Мухьмад, из ва местком член, района хьинха тIаьхьонама комитета член. Массана а рафои а волаш дика кхоачашду цо ВЛКСМ районни комитета бюро членна декхараш а. Даьы из кагирхойта юхье, дика дош цунна цар хьаштеш, цун совгIа дуккаьни. [illegible]

Дина къахьегарца, социалистически яхье даим хьалха латташ хиларца шиЙ сии лаьккхад Наьсарерча № 432 йолча дIо-юха лелача механизированни колонна камеинцикий бригадира Камуркаева Панас. Ше укхаза къахьегача 23 шера дукха ба хьинар долча хьехамча кхебаь бола къона болхлой.

Панас беча балхо, общественни вахаре цо лоацача дакъа беза мах беш цунна сипаи В. И. Ленин ваь 100 шу дузача юбилейна хетаь хиина медаль, дукха премеш, грамоташ. Пана я ийслагIчен иттлогIчен пятилетнай ударник, коммунистически къахьегама ударник, социалистически яхье массехказза кхьаьнар.

СУРТА ТIА: Камуркаева Пана.

Р. АУШЕВА сурт.

Доазол дехьара

ХIАНЗАРЧА ХАНАРА КЕРТТЕРА ПРОБЛЕМА

ДIадахача кIирагIа Нью-Йорке хьайиллар гера Iодиллара дерригдунен конференцена йолча ООН лаьрхIача комитета аргIанара сесси. Дунен ерригача пачхьалкхений викалаша дакъа а лоацаш еш йола из тайпа конференци хIанзарча ханари керттера проблема — герзашца кийчдалар сихдера дирет йоллари тIема кхерам дIабаккхари — дунцара сий доланагIа а шерра а форум хургья.

Комитета юкъе дунен ерригача регионий викалаш бола 40 пачхьалкхе я. ООН Генеральни Ассамблея шиЙ тIеххьарча цхьан резолюце тIа ядерни ерригa державаш хIахьийхар цу органашa конструктивни гIулакхаш чIоагIа леладе.

Гера Iодиллара дерригдунен форум чакхъяккхара Советски Союзо шиЙ хана сина идел дунен тIа шерра хьаллаьца яле-а из кийчъелга тIехьарча шераша дукха дIахьалха даьннадац. Цох бола бехктокхам бIарча дIатIабуэ вIашагIкхийттача IIIтаташтен НАТО га гIолла болча цун союзникаштен. Дунен общественноста хьалхашна конференци гуьврех йола предложене тIи ца эцн лоархIа а ца еш цар юхатет гера Iодиллара гIулакх из форум «сов хьалха я» яхаш ца тешаеш дола къамаьлаш а деш.

Социалистически дIанхетанзен дола мехкаш духхьал кхы тайпа уйла йолаш да. Царна хетачох дукха ха я адамле ядерни катастрофагIа цахкачийтара кхы тIехьдаха йиш йоаца а нортa бола а гIулакхаш де дела сахьат даьнна. Уж кIоаргга тешаш да дерригдунен конференце ерригача пачхьалкхенашта гера Iодиллара сийлен гIулакха юкъе дакъа лаца торо лургхиларахи йоагIаш йола переговораш толаме яра гIо дергхиларахи. ХIанз дунен халкъашта юкъера хьал ирдаларо цIаькха а хьагойт из тайпа форум хиланза аргйоацаш сагота эшаши йолга.

Укх вьхкий хиннача гера Iодиллара йолчА ООН Генеральни Ассамблея шоллагIча лаьрххIача сессе социалистически мехкашо къьегга хьагойтар цу даькъо кхы тIехьа ца доахаш практически гIулакхаш де шоаш кийча долга. Шерра хьал я лаьцар массанахьа къоабал а дир Советски Союза шиЙ оагIорахьара ядерни гера хьалхагIа юкъе ца доаладе аьнна тIаийца дехар. ЛаьрххIача сессега яхьийтача послане тIа КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева белгалдир, долаш дац цхьанкха а тайпа гера — ядерни а химически а, е кхыдола гера — Советски Союза доалла оттаде е вIашш йолча кIийлен тIа ца леладе кийча йоаняш.

Халахете а США и цун союзникий оагIонгахьара цхьаккха а конструктивни гIулакх гучадалзар. Гера алсамдахара ше санна кхы йоаца программа кхоачашъе йола а сина вашингтонски администраци гера Iодиллара процесс соцае гIерт. Цу тIа а хьалха йоах тIема даькъе США СССР ал «тIехьаюс» яха хари телнс. ТАСС корреспондентага хаттарашта жоп луш оборона министра Советски Союза Маршала Д. Ф. Устинова моаллара, СССР-о принципиально тIаэцац тIема хьакъехьа тIехиллара никъ. Из цуга кхача гIерташ а яц, хIаьта из тайпа бокъо кхычарга хилар дезаш а яц. ТIема даькъе йиш йолча лохехьарча боарам тIа герзаш хилар — иштта да гера Iодилларца СССР леладу конструктивно гIулакх.

Дуне цхьан кIирагIа

ОВЛАНГАРЧА ДЕШАШТА БАРТА БАЦ

Эхь дайна ше яхар дайта гIертача американски политикана холуш хIама кхийттай. Вашингтонски эмбаргона духьала а льнна Франце правительства «Дрессер» яхача американски компане французски филиал денхарийла льй СибарегIе—Малхбузен Европа яха газопровод йиллара оборудовани лоаттаяра контракташ кхоачашъе. хIаьта французски кхаь фирмана йоагIаш йола указапеш а синай. Хетаргахьа, цхьан хилча Вашингтона духьала яла могаргдац Парижа. Бакъда, Бонно, Лондоно, Римо иштта хьанхайкадаьд лаьрхIа хиинача бесса СССР-а оборудовани дIалхьийта аьнна. Цул а соагIа малхбузеневропейски «иттане» цхьана США нота яхьийтай американцаша леладечоа шоаш духьала хилар чIоагIа дIахьедеш.

Американски диктата ЕЭС мехкаша еш йола из духьале дукхагIча даькъе ювзаенна я малхбузехьара экономически конъюнктура дика ца хиларца Цига дика кхетаду йиа бола Iилма - технически промышленни потенциал йола СССР шиЙ нивашца эггара чоалхане йола ерригa оборудовани хьае йиш йолаш йолга. ХIаьта Малхбузен Европа экономически кризис долчен бе болх боцаш 10 миллион саг волчен хьалашна бIаьш миллионаш долларащ мах болча заказех а, тIаннха дукха эзараш балха моттигех а яла тарлу. Шоаш тешаме партнераш болга хьахьенхача Советски Союзацеи кхыча социалистически мехкашиех лелаю вIашин пайдане йола торговля дикка лоархIам болаш я малхбузеневропейски экономике. Из 60 миллиой долларга кхаьчай. Социалистически мехкий лаьаш кхоачашдеш малхбузеневропейски предприятешка болх беш 2 миллион саг ва.

Къаьнача Дунен тIа дикка кIийле нIвл а йолаш дегабуам беш ба Малхбузен Европа социалистически мехкий дукха продукци цIеча рынках а яьккха Вашингтон шиЙ экономически полицеш йохае гIерташ я яьина. хIана аьлча, малхбузеневропейски пачхьалкхенаш хIанз а дунен рынкашка США-на къувса ниа бола пачхьалкхенаш хиина дIаоттарагIа. ХIаьта Вашингтонера эхь а ца хеташ шоай лоIамагIча мехкашта приказ тела гIерт хьанца а миштa а цар торговли леладе еза.

ДукхагIа тIемаша зенаш даьча Малхбузен Европе кхеталу торговли тайп-тайпара социальни системаш йолча пачхьалкхенашта юкъера тешами вIаши цхьана леладу гIулакхаши чIоагIдара мел лоархIаме хIама да. Цу регионa холуш экономически пайда баь ца Iеш континента тIа къаьга сигале хургья я аьнна бола тешам чубоссийта а кхохкам кIаьдбара средство а из йолга. Малхбузеневропейски столицашка «доавув хоададаь ядерни тIом» бе йиш я яхаш йиш хиллалца цIогIарч деттача Вашингтонечул яйсагIа а хургдар хоьш а хьеж кхохкам кIаьдбарга, хIаьта Малхбузен Европана ма къестаеш цу тайпарча тIема арш роль.

Вашингтоне дуввача тайпара «дезал агIарах» а деаццаш США нен Малхбузен Европанен юкъарча лоархIаенча экономически политически проблемаех а да Мел дувлато хьагойт Рейгана администраци империи, со аьина хетача политикана духьал яьнна социалистически пачхьалкхенаш Малхбузен прогрессивни общественноста хинна Iеп. Цу тайпарча политикана духьале ю США союзникаша а.

ЛИВАН: КХОХКАМ КIАЬДВАЛАНЗА ВА

Хьалха а санна дунен общественноста уйла тIаерзаь я Ливане дIахо а йолаш йолча трагедена. Цу дукха Iалал эзача мехка йокхий моттигаш Израило дIалаьцар дIаьхлуш латт. Израила радиос гучахьа хьаьхьнад оккупационни низам дIалийнача моттигашка Iа дакха кийча еш да аьнна.

Ливански лаьтта оккупантий лаьаш техача нинаша таташ дIахо ме ду къаьгагIа холу США хьаллоацаш политически «тиъама кIаьоллаш енаре Тель-Авив цIамкха лоархIаергъяпар из авантюра лелае. ХIанз Ливана цухьхкар — бIаьшерен кхаа даькъах цхьа дакъа йолча хана ГIаргарча Малхбоалене беш бола пхелагIа бохкха тIом. Уж дерригаш а даьд цу регионa проблемаш, царна керттерьяр — палестински халкъ шиЙ лоIамагIа хилара проблема — хIанз а вертIакьякха йоалондаь. ХIаьта уж лертIаьхаяц хIанзара эккхам хилара кхерам даттара хьал дIа ца далийтар. Гаьнарча Малхбоале шоай тIемен политически позицеш чIоагIъе дага болаш IарбиЙ пачхьалкхенаш вIаши духьала яхар пайдане долча американски империализма бехкагIа.

ХIаьта а цхьаккха а шеко яц империализмо де дерaIар цуина эхь а хулаш чакх ца доалаш дусаргхиларах. ООП Бейрутера дIайода эшаяза а йолаш. США хьаллоацаш а гIо деш дале а агрессора маганзар из йохае а политически аренера дIаяккха а. Из дулургдац оккупаци дIахо хьош а керда авантюраш лелаеш а. Из дулургдолаш дац 4 миллион дола палестински халкъ хIалакдулургдоацандаь а йоккхий тоший таннайи гIочца IотоIалургбац мортачукъея шиЙ лоIамагIен хилара бола цун лоIам.

Ю. ЛОПАТИН, Н. АБЛАМОВ, В. МАЛЫШЕВ.

БIаргадайнараша дувцаш

ПАТРИОТИЙ ТУРПАЛАЛ

Бомбаш йийтта йохаь, йоагаь юрташ, улицашна дадаш декъии. Тхов кIийле дIаьнна бераш а тIехьа кхалнах, бокхий нах кхерабенна удаш ба Iоажала кIалхарбоала гIерташ. Адамашка кхаьчача цу кьиэзача бала сурт вайлалца дагардаргдоацаш духьалъоттар къоначa ливанца Iабдалла Джирдена. Палестински духьале яра болачен Ливана Къаман - патриотически низаши вIашагIтехача отрядий бIухошца цхьана эггара хьалха духьалъоттар из июнь болалуш ливански лаьттан тIа чухьийлхача израильски агрессора.

— Чуеттача йоккхийча топех лоралуш тхо чуйийнача блиндажа ненаш лелхача йоккхийча топии ицер чаша эгадора, цар хьалхаусачи лаьттан гарзаша, астаро дIанхьайла боахар бIухой, лергашка хиддаш тата латтар, — яхаш дийцар ТАСС корреспондента хIанз Дамаске дарба дайташ уллача Iабдаллас, — йоккхий топаш чуйийттадаьлча, тхоаш хьувлуйи даьлIачара хьалъаргдаьдара дог лаладаьхар са. Тха позицена гонахьа бIарг дIаманхоачча баьцаш синьаь аьла ареташ, дела теза хоаенна хиила [illegible]

та оаха дикка ховолийташ хIама техар. ТIех болча нила тхо тIехьашка дуьле а, моастагIчоа Ливане цIенхаштта духьале шийслургья меттада цар. МоастагIчо лаьрхIадар ВIашагIкхийттача Штаташа шиина кхамаьрша дейна гера хьабIаргадилта тхо кхераде. ХIаьта тхона Ливан дорееза вахаре а валарe а дош хиина дIаэттар — карта тIа оттадаьдар тха мехка наргIато, кортамукъа хилар, хьашта леe, мохк болаш а бохцаш а хилар. Кхьметтел тхоаш тIехьашка дувле а со а са новкъостaш а денаьлах зездацар, цудухьа цу деналах палестинцини ливанцин турпалалара хилар.

— Кхыча подразделенеш бIухоша, — дуиц дIахо Iабдаллас. — [illegible]

[illegible]

ламдаь дIадеахилта, [illegible]

— Тха - Амманa цхьаь [illegible]

Ратмир ОРЕСТОВ, ТАСС корр.

Дамаск.

Болх шин сменагIа бу

[illegible]

Ш. ХУСЕЙНОВ

КХОАНА ДІАДОЛАЛУ ДЕШАРА КЕРДА ШУ

Цхьоалагіа сентябрь, ва ди хьатіакхачарга, дешара шу діадоладаларга, шоай новкъостаща, хьехархоша віашагіхетарга сатуьсаш, ну деша кийчлуш хул вай мехкара ззараш дола бераш. Цар деганка, цар вахаре доккха цІей хипна діаэттад из ди.

Укх дешошка вай республикерча ерригача школашка чакхъяьлар дешархой перекличка, царна байлар біарчча шера шоаша хьакъал, знанеш луш шолаца къахьегаргдола хьехархой, шоаш дешаргдола классаш. Цу тайпара перекличка хилар город Грозне Заводской районерча № 21 йолча юкъерча школе а. КІей тІолгаша, эхашта къоарладаьдар школа нов, из дукха дар берий ахкана хана шоаш леладаьчох дуца а ала а. ХІаьта а керттерчунга хьежаш бар уж — хьехархоша керда дешара шу гарга долга хайташ шоашта школа наІараш хьеллара.

Кхоана мехка ерригача школашка бекаргба керда дешара шу діадолалуга ховм беш бола хьалхара гургал, діабоналургьа хьалхара урок. Даьккъала хилда шун дешара керда шу, бераш!

СУРТА ТІА: Заводской района № 21 йолча школа дешархой керлача дешара шерага кийча ба.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

ЗІАМИГА ГІОНЧИЙ

Кхоана діадолалу дешара керда шу. Кердача дешара шера мах а боацаш учебникаш хьаяпаргда цхьоалагіча классера дена наслагіта классата ехкналоа болча дешархоша. Цакъда, берашта книжкаш діадалалехьа уж шийче дени библиотечни фонда бокъонашна хьежжа: школен печать оттае еза, хІара книжна тІа шифр діаязъе еза. ТІаккха, школе дешаш 1500 дешархо хилча цар хІара книжкаца из болх бар аттачарех дац.

№ 42 йолча Грознерча юкъерча школе из болх беча дешна гіоновкъостал ду «Книжка, даха» яхача школа штабе членаша. Цу штаберча бераша дукха Іомадьад, дукха дайзад царна. Школа библиотекара И. Г. Козловскаяйца дукхьал книжкай формуляраш оттае гіо даь Іаш бераш. Цул совгІа, цар гокза тоаду дека книжкаш. Юкхьоанарча классай дешархой книжкаш Іатташ аь, Іаьрка тІадимаш латташ хул, уж Іатташ діайоах книжкаш дешаргий штаба членаша шаьлдеш киллотахи одеколонахи яьча растворица. Иштта книжкаш хьаьнна листаш юхаметтаоттаю цар. Из болх дика бу бераша И. Акуевас, О. Кулиповас, Л. Дмитриевас, кхычар.

Шеко яц иштта къахьийгаза «Книжка, даха» яхача штаба членаша № 42 йолча школа дешархой шоай хаинахьа учебникаш хьаэца торо хулийтаргхилларах.

Р. ДУДНИКОВА.

Студенташта хетаяь

Укх деношка вай мехкарча ерригача йуззашка сайна Л. Н. Толстой цІерагіча Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университете хилар традиционни а хинна діаэтта экзаменаш діаенначи абитуриентех студенташ бара ди.

ХІетта хинначи, цхьоалагіча курса студенташта хьалхашка кхьамина дип университета ректора М. П. Павлова. Цул тІехьагіа студенташта хетаяь цІи хьалейга боккъо елар исторически факультета динагІволта студента Ахматов Іумара. ХІаьта университета мІарий символикица діоагіа М. П. Павлова діаделар деша оттиш эстара динагіа [illegible] діаенната Г. Махматгиреева Т. Сатуевага. Иштта, цар хьайийлдар цхьоалагІча курса студентаііта университета мІараш. Цу дийкахьа царна гаргагіа дайяр вула хьалаш, цун вахар, студентий боккъонаш.

С. ЧАКОВ.

САКЪЕРДАМЕ ВІАШАГІКХЕТАР

Дукха ха йоацаш Шалинск районни культура ціагіа віашагіяхийтта хилар района тайп-тайпарча предприятей, организацей, колхозий, совхозий къона болхлой. «Сакъердаме» яьнна ціи йола из віашагіхетар вийдаьдар катирхошка сапоІа ха динагіа діаяхьийта дагахьа.

Віашагіхетара доакъаша хоша сихи корабир кицара мотт — иллей, хазхарий, берий мотт.

Цу тайпара мероприятеш чакхъяхарца района культура отдела болхлой гІерт катирхошта идейно-политически, культурни кхетам балара балха дикал лакхьаккха.

Я. ИСРАИЛОВА,
Шаьла района культура отдела болхло.

КЪАХЬЕГАМА СЕМИНАР

КЪА А ХЬИЙГАР СА А ЛЕІАР

Іуйре Доккхача кхоа кув хьокхаш ба къона мехкарий. Бараний палаткашка цхьалхло еш а ба иштта мехкарий.

Из я Ленински района «Родина» яхача совхозе улла Грозненски медицински училища дешархой «Медик-82» яхача сводни гІишлой отряда «Каспий» яха лагерь. 450 йоІ я совхоза кхашкеи бешамашкеи болх беш. ХІаьта совхоза боахам боккха ба. Біаьш гектараш да цун баьпадаараш діадиина кхаш, эштта лаьтта лоацаш сомий бешамаш а.

Цхьоалагіча июле дена тахана совхозе къахьегаш ба училища мехкарий. Уж хиннай нарсашта, помидораштай кабуна мерзача сибаза оасар деш, бешамаш оасара баьцах цІеркъеш. Укх тІехьарча хана цар болх баьб баьпадаараш сомаш чуэпача.

Сводни отряда командира, училища физкультура хьехача Милованов Юрий Федоровича йоах цхьаккха ди діадахадац тха дешархоша шоай норма юкъера лаьрхІача 130 — 140 процент кхоачаш ца еш. ХІаьта цхьайолча линейни отрядаша хаддаза кхоачашъю шоай нормаш 170 — 180 процент.

ХІаьта цхьаболча мехкараша хаддаза шолла кхоачаьи шоай балха нормаш Царет ба Умарова Рая, Умханова Хьава, Шахпова ХІава, кхыбараш.

Совхозе болх барал совгІа, вагарча юкъерча школана ремонт еча шефски новкъостал а даь училища мехкараша. Цига кІира тохаш, басар хьокхаш хилар Крутова, Агиишенко, Кафарова, Дагибаева, кхыбараш.

Дукхьал болх баь ба Іеш, мехкараша шоаш совхозе діа ма кхаьчче віашагІтехар агитбригада. Цу совхоза бригадашка цар делкъийга салоІача хана концерташ уттадаьд, сценкаш яьй, къахьегама листовкаш, «Молнеш» араяьхай. Къаьстта хьинаре дакъа лаьцар совхоза болхлошта культурни салоІам бечча цу бригада членаша Наиевас, Чахкиевас, Келигосовас, Замалея, Масленкос, кхычар. Цар доаккха къахь. ду халхар, дешаш дол дуцараш чІоагіа дезалора болхлошта.

Цу лагере хьоашалгіа баьхкабар Ассински консервни заводе шоай каникулашка болх беш бола Омскера студенташ. Фусамдаьша а хьаьшаша а сарахьа хоза концерташ оттадеш санъийрдар, віаши хьоашал тессар Белаьме салеІар массане.

Мехкарий шоаш беча сакъердамах, салаІарах тийша битацар совхоза кулгалхоша. Цар экскурсе ухийтар, гаьнна салаІа бохийтар яхьекотбаьннараш. Иштта Каспийски форда йисте баха салоІаш хилар училища дешархой. ХІаьта цхьабараш Орджоникидзе, Алагирски чІоже экскурсе хилар.

Цу боахама доккха новкъостал даь, къахьега Іомабенна, культурни салеІа цІабаьхкар Грозненски медицински училища мехкарий.

Ю. ТЕГАЛОВ.

ДИКА БОЛХ БИР ХЬАЬШАША

Дика гІо дир укх шера хьунакъам чуэца Сунженски района «Ассиновский» яхача совхоза Омскера баьхкача студентий гІишлойвой отрядина. ГІамаьа болхлошка цхьана цар чуийнар хьачаш, хьалха кхаьа Іамаш нарсаш, хьинаре ялхьийгар помидораш чуэпаьа. Кхьи сменагіа болх а беш дика караерзаьнар цар Ассински консервни заводе [illegible] а. Иштта бийгаьгіа цхьан сменах тохаьш [illegible] «Мордвинь» «Горагіе» яхача студентий отрядаша гІишлогІа 28 [illegible] [illegible] 48 [illegible] [illegible].

Дика болх баь [illegible] Омскера студентийша Сунженски районе шоаш [illegible] уж тІехьар вай мехка кхоача моттигашка, концерташ тийнад, лекцеш йийшай. Цул совгІа, цар ремонт ьйй берий цІагіа, консервни завода берий беша. Но [illegible] концерташ хьоарад [illegible] чуэцача, бераштта лаьрхІа віашагІкхетар [illegible] [illegible] кхыдараш.

[illegible] дика догІа, Омскера студенташта Сунженски районерча [illegible] коштеш юкъе чІоагІа [illegible] кхоталлина хилар [illegible] [illegible] шу да сибарерча города студенташ вийнига кхыьгга, боахамшта гІо да уш. ХІаьта цар деш доаккха гІо лаьна дика лер етаьа а кхийна. Укх [illegible] гІо кхьаьсгамо [illegible] тІа а чІоагІарш из доттаглол.

Г. ТКАЧЕВ.

ХЬИНАР ДОЛА САГ

Назрановски района меттел ерригача республике а дика вовзаш, цІи хеза хьехархо ва Экажкъонгий-Юртарча № 2 йолча юкъерча школа директор Картоев Мусий Мухьмад.

Хьехархо... Мел кІоарга чулоацам болаш, мел доккха маІан долаш дош да из. Цун цІи яьккхача эггара хьалха вайна дукхьалъуят хьалхара хьехархо, хьалхара класс, шийрриа дега йІовхал бераштта діаенна, хано юхь тІа шийл лер йита саг.

Дикка ха я, вешта аьлча 26 шу да Картоев Мусий-Мухьмада халнъа образоване болх бу. Дагадоххарагіа хинна хІама дацар но хьехархочун никъ харжар. Из хилар шофер а торговле болхло а бакъда, цун лог діаувш, безам тІабоджаш бацар царех цхьаккха. Цунна дойра хьехархо хила къаьстта из безам совбаьлар цо гІалгІай къаьнагіа болча язархой Мальсагов Куразе Зоврбика Беков Тембота, Муталиев Хьаж-Бийкара, иштта кхычар произведенеш йийшача.

— Сайна маца дег чу бессар хац гІалгІай литературацара безам, — яхаш дувц Мухьмада. — Вешта вай къаман литература ца дезаш-м со цІаккха хиннавац, цхьабакъда, гІалгІай литературен грамматикей бераштта довзийта безам бар са.

Цудухьа, 1957 шера из балха вода Экажкъонгий-Юртарча юкъерча школе гІалгІай мотти литературен хьеха. Цо хьехархо волаш болх бешше а 1962 шера заочно дешаш йистейоах Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен хьехархой института къаман отделени.

Дукха ба Картоев Мусий Мухьмада хинна дешархой тахан вай мехка дукхача моттигашка къахьегаш: БАМ хьалъеча, Саяно-Шушенски ГЭС хьалъеча, кхыгІахьа. Цхьабакъда, цар шоаш мел гаьна хилара цІакхта а вицвац шоай хинна хьехархо. Шоай нахарах, шоай толамех лаьца каьхаташ ухийт цар цунга.

Мел діайха баркалаш, дег тІара доагіа дешаш да цар даьчча каьхаташ тІа шоаш вахара наькъа тІа баьхача хьехархочунна хетадаь.

1960 шера Нохч-ГІалгІай просвещене министерства Картоев Мухьмад хьожаву Назрановски районо инспектораллa.

— БархІ шера бир аз цига болх, — яхаш дувц Мухьмада. — Цхьабакъда, хьехархочун болх са дего дукхагІа къоабалбеш хилар хайнача кулгалхоша са дехар кхоачаш а деш со хьожаву сайрийнарча школа директоралла.

— 1966 шера са вахаре йоаккха белгало хилар. Цу шера сона елар «РСФСР просвещене отличник» яха цІи. Цу цІеро со декхарийла вора кхы а чІоагІагІа сай хьинар, низ ца кхолеш къахьега. Из доккха совгІат аз лерхІ цу хана со балха хиннача Назрановски сайрийнарча юкъерча школа коллектива дика болх белгалбоаккхаш делча сапна, хІана аьлча, моллагІча коллективе толамаш доах цун бартхьоагІо хиларга хьежжа, — яхаш дувц Картоева.

Ала дезаш да, 1975 шера дена Картоев Мусий Мухьмад Экажкъонгий-Юртарча № 2 йолча юкъерча школа директор волаш къахьегаш хилар. ХІаьта цу шера лу Мухьмада «СССР просвещене отличник» яха сий дола цІи.

ІалаьматЕ хозача моттиге улл из школа. ХІаьта барттайна дукхача къамий викалех латташ коллектив я Картоева кулгалдеш яр. Унхаза ба эрсий, черсий, гІалгІай, дагестанхаш, иштта кхыча къамех бола нах.

Цхьан цІен дезал санна шоайла віаши безаме, шоашта мел ховр бераштта діалуш къахьегаш ба уж. Школана гаьна доацаш да тІа шолла віаштІардаь цІенош. Уж да хьехархой бахаш. Таханарча хано діадекхача тайпара газ чуйилла, діайхеш шийлеш хий чудолаш, хола цІенош да уж.

Дешархоша шоаш віашагІьелла производственни бригада я школе. «Экажевский» совхозаца договор а яь цар Іуналл деш я 3 гектар лаьтта. Укх шера хІара гектара тІара 18 тонн коартолаш ьхай дешархоша. ХІаьта уж шоай столове а сов яраш совхоза діачу а ехкай.

— Мехка Кхачан программа кхоачашъеча тхоашкара доагІа дакъа юкъедоргда оаха, — яхаш дувц Картоева. — Из, коартол кхеяр хилар совгІа, укх шера тхо лаьрхІа да дешархой нисаьца зІамига ков тІарча оалхазарий ферма віашагІйолла.

Белгалдаккха дезаш да, 1981 шера Мусий Мухьмада хьайнала къахьегам белгал а боаккхаш «РСФСР школа заслуженни хьехархо» яха цІи елна хилар.

Ший вахар къона тІехьенахьалкхеяра хетадаь хьовагіа Картоев Мухьмад чІоагІа сий деш а лоархІаш а ва Назрановски районе. Из дукхаза хийржав депутатий районни Совета депутаталла, юрта Совета депутаталла. Из ва къоначча хьехархой хьехамча, цар наставник. ХІаьта цо кийсача новкъа баьха, вахаре шоай моттиг корачь цун хинна дешархой бийца а варгвац.

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

ДЕГА ЛОІАМАГІА

Доккха а бехктокхаме а да хьехархочун хьалхашка латта декхараш. Хьехархочо кхетам беина, нахара новкъа ваьккха из хІара болхло, хІара саг. Цудухьа хеталу хьехархочун професси массейолча професcей нана я аьле.

Малгобекски районерча Юкъерча Ачалукхерча № 15 йолча школе деша ягІаш хІара урок чакхъяьлча кхы тІа а чІоагІлора хьехархочун профессецара са безам. Къаьстта цу балхацара са уйла сомъяьккхар ва ваьна мотти литературен хьехаш хинна Долгиев Ахьмада НаІиб.

Дукхьал урок дика діайнхьа Іацар из, цо дукха дувцар тхона гІалгІай литературах а йоазонах а. Цул совгІа, цун дика карагІдоалар къаман историна ювзаенна моттигаш тхона йовзийта. Цо а кхыча хьехархоша а дигар тхо ІарамхЕ, Аьрои яхача гІалгІай къаьнарча юрта. Цу деррига а ший тайпара лер ютар са а кхыча дешархой а дегашка. Цудухьа итт класс чакхъяьккхачул тІехьагіа, укх шера со дешa еннай Л. Н. Толстой цІерагіча Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета филологически факультета къаман отделене. Сона чІоагІа лов Долгиев санна болча дикача хьехархошта тара хила а дийша яьначул тІехьагІа вйса дийшача школе хьехархочун декхар цІаккха диц ца деш из болх діабахьа а.

Ц. АКБИЕВА,
университета 1 курса студентка.

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

ШОАНА, БЕРИЙ НОАНОЙ

Наст-наста нийслуш хІама да таханарча дийнахьа а бера кер бе бечча тайпара лерттІа болх беш ца хилар, цунца дуврадения цхьаццa лазараш хьоиш хилар. Медицине диспепси оал цох. Фу бахьанаш долаш да те из? Эггара хьалха белгалдаккха безам ба са наьнхах доахкача бераштта из лазар хилар бахьан дукхагіча даькъе хьокха дезачул дукхагіа хІама хьокхар долга. Наст-наста бера хІама хьокхар санна новкъа хул цера ший хан-хан нахьа хьокхаш дола хІама а, нагахьа сапна из боарам а боацаш дукха хьокхе. Беро-м ловргда кІезига хила дезача боарамал тІехьаннадар аьнна шийна хьокхаш дола хІама, бакъда, цун хІама хьокха ха кІаьхло во ІоткъаМ бу чеш шоргаша беча балха, из бахьан долаш лазар а хьов. Нагахьа санна бера искусственни хІама хьокхе, е цкъа искусственни а хьокхаш тІаккха наьнхах доалладой, цу тайпарча гІулакхо дукхагіа а новкъарло ю бера керо лерттІа болх бара. Наьнхах даьллача берага цІаьхха дайта йиш яц цу тайпара хІама, бакъда, кІезиг-кІезига кхуйлаш из диста юкъехкурле бер дегІа новкъа а доацаш кастта діаам цунца.

Искусственни даъаргa даьнхача бера хьалха наьнхах доаллаш санна наст-наста хІама хьокха йиш йоацилга ха деза хІара нацна, хІана аьлча, искусственаш даъар наьна шура мо кІезига а ца тоаш дукхагіа гоя бера кер чу. Цунна дувзаденна дукхагІа юкъ юкъейоллийташ хьокхо деза хІама.

Диспепси яхача лазара, вешта аьлча кер дикка болх ца бара гІо деш да е ловзоргаша е дуъаш долча хІамах доалла ловргдоаца біеха хІама кер чу кхачар, бера шуми хьокха шунинг цІеначча моттигаш ца лелаяр. Цудухьа, нолончча біарг лаьха беза бера ловзоргаш, даьар цІена хиларга, вешта аьлча тернам тІа а бохийташ дика лелае еза гигиена.

Организм дикка чІоагіа гІо боацача бераштта юкъе дуькхагіа лелаш да диспепси, царех да йоагІача чанал хьалха гІа даь, раьхита белгало наш йола, кхьадела бераш. Цу тайпарча бераштта къаьстта а терко е еза. Иштта йІайхача хана а бера организм йІокхьенарча а хулаш да из лазар.

Диспепси сиха діадаржаш хул кер чу. Се нах хоергда из лазар кхиийтина? Цу лазара эггара хьалхара белгалонаш а [illegible] [illegible] [illegible]. Дог [illegible] [illegible] хІама хьекхачул тІехьа гІа итт, ткъо минута яьлча, баген сигден тІа гуш хул кІай, шурий хьиевно бегаш. ХІаьта метта тІа кІай гІоа юл. Цул совгІа, бер дуача хІаманна безам боацаш а хул. Цу тайпара белгалонаш гучалъина бер шийл хаииахьа, из говдеш лорага хьекхача бакъалья да.

Юххьанца из лазар кхиийттача 8—12 сахьата хин-чайна диста лоаттаеза, цо мукъайоах чедаарах хьахиначa патологически продуктех. Цул тІехьагіа лазара хьалхарча дийнахьа бера никха хьокха беза кхозза, моллагіча дийнахьа пхеза, ялхазза, кхоалагіча, диъалагіча дийнахьа а иштта. Искусственни даар хьокхе миста смесаш хьекхача нийса хургда, хІана аьлча, цар Іоткъам бу кер чу хьахиначa микробашта. ХІаьта леро иштта ядергда зипаш дола дарба.

Лакхе йийдар диспепсе халагіа йола форма а поацаш юххьанцара форма мара яцар. ХІаьта цу лазара халагіола формы токсически диспепси оалаш я. Аллха кера Іоткъам баь ца Іеш нервни система а хин-тувa оалача обмена а Іаткъа а Іаткъаш цар болх телхабу цо. Из хьахилара бахьанаш а лакхе белгала ма даькхара гитиеваца дуваденна да. ХІаьта акхай хана нІайхах чет хул из лазар чІоагіагіа а дарж.

Цу лазара токсически форма хуле дог кердаль ца Іеш юххьанца дийнахьа шозза, кхозза Іеттаду. ХІаьта кІезига ха яьлча хІара хІама мел дуъ а цкъаза хІама ца дуъача хана а Іеттаду. Геттара халача формах из лазар хуле Іетторца цІий а хул. Хьалхарча [illegible] дийнахьа бер ах. цІ[illegible]ах килограмм гІеллу. ХІаьта бера кхетам боаш а хул. Цул совгІа, дего болх юкъа бац, садахар хала а юкъ юкъе ца йолайташ а хул, вешта кхы діахо а. Из лазар діадалар бер хаинахьа лерага дигарга, хаинахьа диагноз а оттаьь дарба дерга [illegible] чакхдоаж. Цу лазаро сагогду 2—3 дийнахьа, бакъда, [illegible] са дарба [illegible] 3—4 дийнахьа діадоал. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] цІена [illegible] [illegible] лакхе [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] цІена [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ХІаьта [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] дола.

З. У. МУТАЛИЕВА.
РСФСР заслуженни лор-педиатр.

ТІЕМА НАЬКЪАШКА ГІОЛЛА

Ткъаь вурийтта шу даьннад фашистски Германи эша а яь, котало яьнна. ТІема шерашка лайна хало йицъяла о дикка ха я из аьнна хетадала тарлу. ХІаьта а дицлац боарам боацаш діаьха хинна уж тІема 4 шу.

МаІача нахь нийсса халонаш ловш хилар советски кхалнах а. ТІом болабеначча хьалхарча денощка дена кхашка, промышленни предприятешка къахьегаш, цІеча Эскара шовшта могаш дола новкъостал деш хинна Нохч-ГІалгІайчен кхалнах. Біухошта совгІаташ ухийтар, цера хьадара шоаш Іоадаь ахІа діателар, «маІача» наьха профессеш караерзайора.

1942 шера 20 сентябре Грозне хилар вай республикерча кхалнаьха фашисташта духьалаьра [illegible] [illegible], нохчийи гІалгІайи кхалнахеи мехкарашеи торкестиенш дуи буъ ткъай наха, советски Іаьскарш дахача дерригача [illegible] хьалхашна фашистски [illegible] [illegible] ловттабе, царех наІ ца вуташ уж хІалакбе, аьнна дар съезде гІайна кхайкар.

Цу съезде [illegible] [illegible] Тенсаева Совдат а. [illegible] бера къоначча [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ахмадова Сайд Ахьмад [illegible] г. Грозне Октябрьски района [illegible] [illegible] [illegible].

1942 шера фронте [illegible] тІом латтар, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] мехкдаьтта. ТІем тІа човнаш хинна біухой тІабола вагонаш наст-наста кховчар Грозне. Доаракхой сихха вагонаш тІара Іо а баьха, госпитале діабига, медицински гІо де делар.

Эшелон ден а бус а мачча хана йоагІаш хулар Совдат ший новкъосташца бе носилкаш а йолаш, гІаш станце ухар. Дукха ха ир маьргара цхьаннна а хоам боаца. Човнаш яь біухой ала ме боалабу царна вІъе шин мар она хьокар ца.

Хала дар човнаш хиначча советски салташта біаракьекха. Дилла мотте новцаш гоама бар моастагІий. [illegible] де а делли, царех дата яха наст-наста дагадохар Тенсаевайна. ТІехьарча а 1943 шера май бетта не хІом тІа лоахонтигІа декаш Октябрьски районкомите [illegible] ду цо. «ТІема хьалхарча [illegible] [illegible] са Іе [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Совдат.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Совдат [illegible] 1943 шера сентябрь [illegible] Грозне [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Даьшца цъамаьл де лоархІаннлар Совдат: нохчий кхалсага боккьо яц мар е вола уллув а поацаш ара яьла, нийга алар кхерар ца. Цхьабакъда, даьй ширдаьпна гІулакх тахан дувцача йиар Совдат. Даьймехка кхерам тІеоттача хана из лорабарал доккхагіа цхьаккха а гІулакх доацилга кхетадора цо.

ТІем тІара цун хьалхара письмо дера Кубанера, укъаза тІема гІулакх Іомадеш яр из. Цул тІехьагіа С. Тенсаева юкъе хинна батальон Армавире діахьожайир. Ша санна детача нохчашта юкъера, илар ца кхерадаш, кхача ший тІема йонаршна санна, човнаш хинна салтий текхадеш тІема аренаш юкъера хьаларабохкар цо, човнаш а нийсве, госпитале діаухийтар уж. Кхалнах тера бе а делла моастагІашта дукха отта безам а кІеда мотташ нийсенних.

Доаракхой тІабола санитарни новзд Армавирера Минводе йодир. Станце хьа [illegible] [illegible] хана, фашисташа [illegible] а техаьнар из. Укхаза хала [illegible] Совдата. [illegible] бьаьккхар цо госпитале. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Совдат [illegible] [illegible] [illegible] 1943 шера сентябрь [illegible] Грозне [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] С. Тенсаевайна [illegible] [illegible] [illegible] СССР [illegible] министро кулг яздаь шийга дайта каьхат.

ТІехьарча 10 шера Совдата болх бу г. Грозне колхозий рынкай управлене. Шийна тІадилла гІулакх цо хьинаре чакхдоаккхаь хьаькоха Совдата тийначча дукхача сийлен грамоташа, яьхача баркалаша.

Дукха ха яр Совдата ший нешаш діабехна боахича яха безам бола. Санитарни батальон дика йовлаш яр Грознера, Махачкалера, Хасав-Юртера, Нальчикера, шоайла тІера йола 7 кхалсаг. Полина, Надя, Дуся, Клава, Тамрико. Бола цІераш яр цар. Совдат царех Армавире къаьстар, уж Харькове діахьожабир. Цу хана уктаза кхаза тІом латтар. ТІехьагіа цунна хайра цар массане тІем тІа Іоажал хинниега, уж нахъе а цхьана кашa Харькова гаьна йоацаш діаеллай, аьнна оар беца хоам.

Совхьа віашбІехьдаьккхар Тенсаевaш ший тІема доттагІий кашa тІа яха. Котлован. Ди долча хана Харькове яр ца. Дукха ха чакхар но [illegible] а ца хулаш [illegible] йисте яьгІаш. Къона [illegible] [illegible] тІара [illegible] [illegible] Совдата хІана [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Цунна цІаккха [illegible] [illegible] хаьнара [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

М. КАРАГАЕВА,
истори [illegible] [illegible] Нохч-ГІалгІай [illegible] [illegible] института [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Хоаттам

[illegible]

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; жоапалуш секретаря — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспорта — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-00; культура — 9-24-05; писмаш — 9-24-07; корректорски — [illegible].

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-00; культуры 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — [illegible].

Газет араяьлха шинара, ерии, пІаьраски деношка.

[illegible] «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № [illegible].